

EXAMENSARBETE

Hösten 2005

Lärarytbildningen

Bilden och musikens roll i barns utveckling

En undersökning av pedagogens uppfattning av
bild och musik i förskolan

Författare

Marie Gummesson

Viktoria Marklund

Handledare

Ben Naij

Förord

Vi vill tacka alla pedagogerna på Kristianstad Högskola som hjälpt oss under arbetets gång. Ett speciellt tack vill vi ge till Ben Naij. Vi vill även tacka pedagogerna som ställt upp på intervjuer samt våra respektive som stått ut med oss under arbetets gång.

Marie Gummesson

Viktoria Marklund

Bilden och musikens roll i barns utveckling

En undersökning av pedagogens uppfattning

av bild och musik i förskolan

Abstract

Arbetets syfte är att undersöka hur olika försolepedagoger ser på bild och musik i förskolan. Vi har studerat litteratur som är relevant för ämnet och det redovisas i litteraturdelen. Vår undersökning är baserad på tio stycken intervjuer. I vårt resultat kom vi bland annat fram till att de pedagoger vi intervjuade anser att bild och musik är en viktig del i förskolan. De ser inte bara bild och musik som något roligt när man har tid över. Pedagogerna menar att man genom bild och musik lär för livet.

Nyckelord: Estetik, bild, musik, skapande, kreativitet

1 Inledning.....	3
1.1 Bakgrund	3
1.1.1 Vad säger styrdokumenterna om estetik?	5
1.2 Syfte	5
1.3 Disposition	6
2 Litteraturfördjupning	7
2.1 Verksamhetsdrift	7
2.2 Naturvetenskapligt/utvecklingspsykologiskt perspektiv	7
2.3 Kulturpedagogiskt perspektiv	9
2.4 Bild som uttrycksform.....	11
2.4.1 Bildens betydelse för barnen	11
2.5 Musik som uttrycksform	12
2.5.1 Musikens betydelse för barnen.....	12
2.6 Pedagogens roll i skapandet	13
2.7 Sammanfattning	14
3 Empirisk del	16
3.1 Val av metod	16
3.1.1 Kritik av metod	16
3.2 Urval	16
3.3 Genomförande.....	17
4 Resultat.....	19
4.1 ”Man får mycket gratis genom musik och sång” - estetiska uttrycksmedel.....	19
4.2 ”Genom glädjen skapas utveckling”	20
4.3 ”Det går att lära sig otroligt mycket genom skapande” – förskolornas arbete	21
4.4 ”Det är att ta barnen vidare i sin utveckling” - pedagogens roll.....	22
5 Sammanfattning	23
5.1 Diskussion.....	23
5.2 Slutsats	25
Källförteckning.....	26
<i>Bilaga 1: Intervjufrågor .....</i>	<i>28</i>

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I vårt examensarbete har vi valt att fördjupa oss i estetiska ämnen. Billström (1991) menar att man genom estetiken kan skapa uttryck, kommunikation och kunskap. Det handlar mycket om att våga för att utvecklas, så väl för barnen som för pedagogerna. Fröbel (1995) påpekar att det främsta med musik, sång, målning och modellering inte är att forma blivande konstnärer utan att låta barnet skapa samtidigt som de får kunskap om sin omvärld. Det anser även Björkvold (1998) som menar att:

Människor kan sjunga i den mänskliga mångfaldens toner. Någon använder rösten, som barnet i leken eller som Pavarotti på LaScala. Violinerna i en Vivaldikonsert, munspelet i en blues - naturligtvis handlar det om sköldpaddssång. Somliga dansar, somliga skriver, somliga målar, somliga formar, somliga leker, somliga lär, somliga läser, somliga söker varje människa på sitt eget sätt. Så som meningen är i från begynnelsen, när ett barn blir fött till världen: Sjung din sång! Det handlar om tillgången till eget liv med egen röst - som vars och ens möjlighet och utmaning. Bara så blir världen till. (Björkvold 1998:10)

Med det citatet menar också Björkvold (1998) att alla kan skapa på sitt eget sätt och det anser han ligger till grunden för ett livslångt lärande. Björkvold menar även att alla känner att de betyder något när de får uttrycka sig i gruppen. Ett annat sätt att förstå Björkvolds citat är genom Lpfö 98 där det står "Alla barn ska få erfara den tillfredsställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att få uppleva sig vara en tillgång i gruppen". (s. 8).

För att uppnå gruppkänslan och se sina framsteg är det bra att använda sig av estetik. Genom att barnen skapar och man sparar deras alster kan de själva se sin utveckling på ett tydligt sätt.

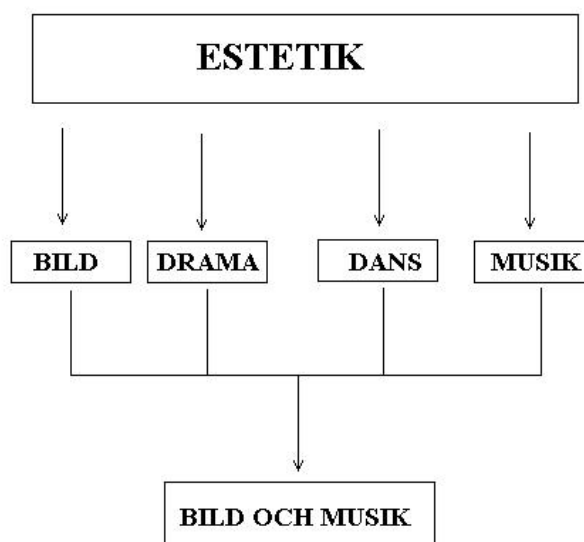
Varköj (1996) skriver i sin bok att det estetiska är viktigt och måste tas på allvar och tar man det inte på allvar kan det leda till en uppdelning av känslor och förnuft. Lindahl (2002) påpekar att estetik är allt man skapar och allt som är skapat. Hon menar även att estetiken är ett sätt att se på världen. När man talar om estetik i förskolan handlar det oftast om de estetiska ämnena så som bild, film, musik, drama, slöjd, idrott och dans. Bolander Johansson m.fl. (1985) menar att de estetiska uttryckssätten har ett eget språkligt värde men hjälper även till med det skriftliga och verbala språket. Aulin Gråhamn m.fl. (2004) anser att estetiken är allt som finns runt omkring oss, det handlar om vårt förhållningssätt till världen. Björkvold

(2005) anser dock att ordet praktisk- estetiska ämnen inte är något bra ord val. Han menar att alla ämnen har en estetisk sida.

Genom leken kan barn få kunskap. De behöver inget färdigt material för att nå kunskap. Det material de behöver skapar eller finner de själva. Fröbel anser att all fostran bör utgå från en inre verksamhetsdrift. Självverksamheten, leken och skapande arbete blir grunden i fostran av fria och självständiga individer (Skoog, 1998). Förskolan bör därför enligt Fröbel vara uppmuntrande till olika former av estetisk verksamhet. Vygotskij menade att känslor föds genom estetiken och på så vis skapas ett nytänkande hos människan (Lindahl, 2002). Han menade att man kan utgå från barnens verk och därmed synliggöra i vad de tänkt. Tänkandet utgår ifrån upplevelser, kunskap och erfarenheter som barnen har (Bråten, 1998).

Genom estetiken kan man få en ökad förståelse för övrig kunskap, vilket underlättar i den fortsatta utvecklingen. Man kan också med hjälp av estetiken skapa ett bättre självförtroende och tillit till sin egen förmåga, om man får rätt uppmuntran och stöd.

Inom estetiken finns det flera olika ämnen. Eftersom tiden var begränsad kunde vi inte undersöka alla ämnen. Därför valde vi att inrikta oss enbart på bild och musik detta är något som väcker stort intresse hos oss.

Figur 1: Undersökningens begränsning till bild och musik

1.1.1 Vad säger styrdokumentet om estetik?

I läroplanen står det skrivet att man som vuxen skall ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende. Man skall uppmuntra barnens nyfikenhet, företagsamhet och intressen de skall uppmuntras och deras vilja och lust att lära skall stimuleras. Arbetar man i förskolan har man som uppdrag att arbeta med barns eget kulturskapande. Med det menas traditioner, historia, språk och kunskaper från en generation till nästa. För att barnen skall lära så mycket som möjligt använder man sig av ämnen som barnen står nära, så som bild och musik. I förskolan är dessa ämnen viktiga det är genom dessa man i förskolan strävar framåt för att främja barnens utveckling och lärande. Genom bilden och musiken ökar barnens tillit till den egna förmågan samtidigt som dessa ämnen bidrar till ökad lust att lära.

Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer så som bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal – och skriftspråk, utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. Detta ingriper också att forma, konstruera och nyttja material och teknik. Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas så väl i skapande processer som i tillämpning. (Lpfö 98:10)

Lpfö 98 påpekar att förskolan ska ge barnen en möjlighet att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. När barnen har blivit trygga kan de på så sätt dela med sig av sin kunskap till andra.

1.2 Syfte

Vi vill undersöka vilken syn olika pedagoger har på bild och musik i förskolan. Eftersom vi anser att bild och musik har en stor betydelse för barnen ville vi undersöka hur förskolepedagogerna ser på arbetet med bild och musik, samt vad barnen kan utveckla genom dessa ämnen. Det kommer vi att göra genom en teoretisk undersökning och en empirisk. I arbetet kommer vi att gå djupare in på frågor som rör bilden och musikens uttrycksmedel i förskolan, men också hur man på förskolor kan arbeta med dessa ämnen. Utgångspunkten ligger hos de förskolepedagoger vi kommer att intervjua, samtidigt som vi kommer med egna åsikter i diskussionsdelen. Genom arbetet kommer vi få en större inblick i hur man arbetar med bild och musik ute i verksamheten, detta är något vi vill förmedla till andra eftersom vi tycker det är intressanta ämnen att arbeta med. Musik och bild är något som kommer att ligga oss nära i våra kommande yrken som förskolepedagoger. Vi anser att bild och musik är mycket viktigt i

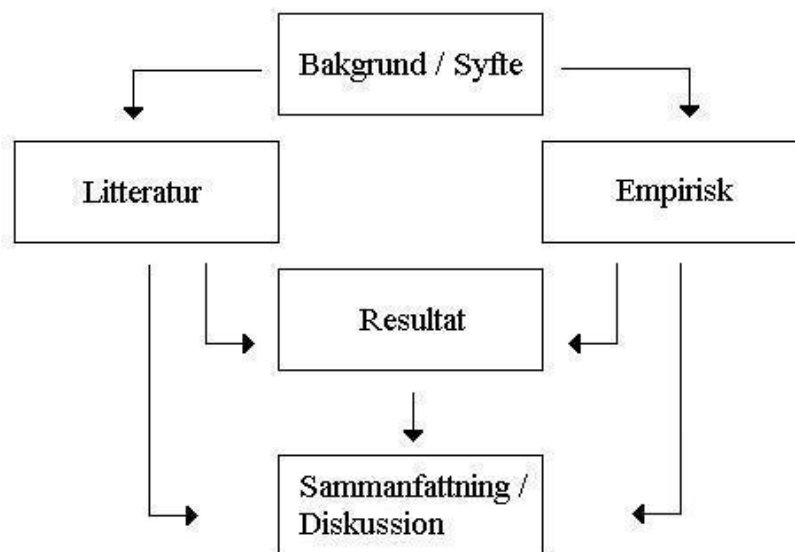

det pedagogiska arbetet och därför har vi valt att skriva om det. Även i Lpfö 98 står det att det estetiska skapandet är viktigt för att barnen ska utvecklas. Våra frågor blev därför:

- Vilken betydelse anser pedagogerna att bild och musik har för barns utveckling?
- Hur arbetar pedagogerna med bild och musik?

1.3 Disposition

Vårt arbete kommer att bestå av fem kapitel. I litteraturgenomgången kommer vi att behandla olika utvecklings teorier så som Frøbels teori, naturvetenskapligt/utvecklingspsykologisk teori samt kulturpedagogisk teori. Den empiriska delen kommer att innehålla pedagogers olika eller lika synsätt på bild och musik i förskolan samt ta reda på hur och varför de arbetar med bild och musik. I diskussionsdelen kommer vi att reflektera kring resultatet av den undersökning vi genomfört, samt reflektera tillbaka till litteraturen.

Figur 2: Studiens disposition

2 Litteraturfördjupning

I den här delen kommer vi att ta upp tre olika teorier för att lättare kunna förstå vilka synsätt de olika pedagogerna har angående barns kunskaps utveckling. Fröbels syn på pedagogik. Piagets naturvetenskapliga/utvecklingspsykologiska perspektiv och Vygotskijs kulturpedagogiska perspektiv.

2.1 Verksamhetsdrift

Fröbel som enligt Öman (1991) anses vara förskolans fader startade den första barnträdgården i Blankenburg. Fröbel vill skapa självständigt tänkande människor och det sker bland annat genom leken och skapandet. Det konstnärliga och leken kommer från människans inre, det är fantasin som är det viktiga i utvecklingen. Det centrala i Fröbels pedagogik är verksamhetsdriften, där människan skapar ett yttre verk. Allt arbete utgår ifrån kroppen. Fröbel såg den vuxnes främsta roll som passiv där barnet själv söker sin egen kunskap eftersom barn och vuxna talar inte samma språk. Inlärningssvårigheter beror oftast på bristande förståelse mellan barn och vuxna. Lindahl (2002) skriver att Fröbel såg barnet som natur. Med det menas att barnet har all kunskap det är bara att plocka fram den. Pedagogiken bör därför vara fri. Fröbel såg bild som en sysselsättning som hjälpte barnen till koncentration och bilden blir därför det centrala i hans pedagogik. Han ansåg att bilden låg till grund för allt. Man kunde därigenom få ro och skapa en djupare förståelse i olika sammanhang. Aktiviteten bör enligt Fröbel vara planerad eftersom det ger barnen struktur och de kan på så vis koncentrera sig på uppgiften.

2.2 Naturvetenskapligt/utvecklingspsykologiskt perspektiv

Schweizaren Jean Piagets (1896 - 1980) teori behandlar tänkandets natur och utveckling. Han anser att den viktigaste funktionen är att tillhandahålla en modell för tänkandet. Piaget fokuserade på vad som skulle läras, hur man lärde sig hade inte så stor betydelse (Furth & Wachs, 1978). Om han skulle lära barn att till exempel klippa så fick barnen sitta och klippa rakt i ett papper flera gånger för att lära sig.

Piagets kunskapssyn är att människan skapar sin kunskap utifrån sina egna erfarenheter. Han menar att kunskap är något som ständigt utvecklas. Piaget talar om *externalisering* och *inernalisering*. *Externalisering*: när man inte kan skilja på fantasi (inre) och verklighet (yttre).

Internalisering: när man kan skilja på fantasi (inre) och verklighet (yttre). Förhållandet mellan det yttre och det inre är det centrala i Piaget syn på kognitiv utveckling.

Piaget förespråkar att barn lär sig genom aktiv handling. Han fokuserar mer på hur undervisning ska ske än vad man ska lära. Lärande ska baseras på lek och fantasi i mycket konkreta undersökningar i barnens närmiljö. Det kan man göra genom att låta barnen berätta vad de har varit med om genom aktivt skapande. I lärandet är det barnen som ska vara aktiva, inte pedagogen eller läromedier. Barnen ska alltså få söka sin kunskap och pedagogen ska fungera som en handledare som håller intresset vid liv. Det är barnen som ska styra över sin egen utveckling. I Säljö (2000) kan man läsa att Piaget inte tror på det livslånga lärandet, han menar istället att man når ett stadium där intellektet blir fullt. Han anser att det sker vid 15 till 20 års ålder. Säljö tillägger även att barn och vuxna inte ser lika på dagens samhälle. Det gör att man aldrig kan jämföra vuxnas och barns kunskap. När man låter barnen skapa i bild och musik kan man lättare se vad de tänker. På så vis kan man se skillnaden mellan barn och vuxnas tänkande. Piaget delar upp lärandet och utvecklingen i två processer: assimilation och ackommodation. Assimilation är när vi tar in kunskap om omvärlden och hur den fungerar samt hur den är organiserad. Här är det som vi föreställt oss, om värden, sant. Vi blir bara bekräftade på våra tidigare teorier. Ackommodation är när våra teorier om världen inte stämmer överens med verkligheten.

Piaget såg barnet som natur och enligt honom medför att barnen söker sin egen kunskap. Därmed blir de fria och självständiga individer. Tanken om barnet som natur genomsyrar än idag förskolan. Med ett barncentrerat synsätt får pedagogerna en passiv roll. Det medför att personalen iakttar och uppmuntrar barnen som psykologer snarare än som pedagoger (Skoog, 1998).

I Granberg (2001) kan man läsa att Piaget såg i första hand bildskapandet som en sinnesupplevelse och inte som en kommunikation. Han gjorde aldrig studier om barns skapande, men kunde ändå se likheten mellan skapandet och det verbala språket. Piaget menade att allt tänkande utvecklas från aktiva handlingar. Det är därför viktigt att koppla ihop kroppsliga rörelser och sinnesintryck för att kunna inrikta tänkandet mot vissa problem. Piaget ansåg att tänkandet kunde uppstå utan att språket behövde användas. Han menade att det beror på att tänkandet är en självreglerande aktivitet som sätts igång innan språket börjar användas. Tanken sträcker sig långt utöver språket (Furth & Wachs, 1978).

Genom att använda andra språk än det verbala så som bild och musik kan barnen förklara sina tankar. Piaget (1976) menar att arbetet i förskolan svänger mellan två poler. Den ena polen riktas mot att låta barnen träna och uppleva resultat av sitt eget skapande. Där tränas motorik och verbala associationer. Den andra riktas istället mot barns spontana handlingar för att förbereda logiska tankeoperationer. Det naturpedagogiska synsättet övergick till ett utvecklingspsykologiskt perspektiv. Där såg man skapandet som en utvecklande funktion istället för en fostrande funktion. (Lindahl 2002;44). ”Barnens motiv att skapa är att få uttrycka sig, producera någonting personligt och äkta, snarare än att reproducera en yttre verklighet” (Lindahl 2002;44). Under den perioden började man att använda barns bilder för att diagnostisera. Man såg olika stadier i barnens bilder och på så sätt kunde man hjälpa och förstå barnen genom att titta på deras bilder. Man lät barnen skapa för att observera ett händelseförlopp. (Lindahl 2002) Han såg fem stadier i bildskapandet. Det första stadiet kallas *klotterstadiet*, där ser man ofta inte vad teckningarna föreställer utan barnen får bara leva ut sin fantasi. Andra stadiet är *punkt och linje gestaltning*, då ritas man endimensionellt och det kan bli figurer som streckgubbar och huvudfotingar (en figur utan kropp, där armar och ben sitter ihop direkt vid huvudet). Det tredje stadiet är *ytesgestaltning*, då går ritandet över till två dimensionellt. Bilderna får då lite mer volym och består inte enbart av enkla streck och ringar. Det fjärde stadiet är *rymdgestaltning*, där blir bilderna tredimensionella och får på så sätt ett djup. Det femte och sista stadiet är *betraktarspecifikt perspektiv*, bilderna är då ritade utifrån vad man ser i ett givet perspektiv och inte vad man vet finns fast det inte syns (Aronsson 1997).

2.3 Kulturpedagogiskt perspektiv

I Lindahl (2002) kan man läsa att det naturvetenskapliga/utvecklingspsykologiska perspektivet byttes ut mot ett kulturpedagogiskt perspektiv. Det perspektivet står Lev S Vygotskij för. Bild och form är något som används först för att träna olika färdigheter, men övergick sedan till ett medel för att uttrycka sina tankar. Nu ser man inte längre skapande som olika stadier utan det har blivit ett språk.

I den skapande verksamheten bearbetar och smälter barnen erfarenheter och intryck. Detta bildar sedan nya insikter. Skapandet kan därför bli en kunskapsprocess. Barnen kan på så vis berätta vad de har varit med om och pedagogen kan då se vad barnen lärt sig och vad de behöver bearbeta mer. Vygotskij ser barn som kompetenta. Han anser att alla inte kan bli

författare eller konstnärer, men alla kan berätta en historia eller rita en teckning. Det beror på att alla har erfarenheter och fantasi. Han påpekar även att det är viktigt med en självständig grupp.

I Bråten (1998) kan man läsa att Vygotskij ansåg att det är viktigt med en väl organiserad lekmiljö för att främja barnets lärande och intellektuella utveckling. Genom att alltid ha material framme så barnen kan sätta sig och skapa när de vill främjas barns lärande. De anser att det är viktigt att barn får uttrycka sig i alla sina på olika sätt genom att tala, hoppa, springa, fantisera, skratta, uppträda, mima, leka, slåss och så vidare. Det blir på så vis en mycket mer kroppslig uppfattning om barnen. De synliggör barnens utveckling genom att uppmuntra barnen till fortsatt lärande. Genom dokumentation av både barnen och pedagogerna visar man hur barnen utvecklas och vad de lärt sig. Det individuella lärandet uppmuntras för barn lär sig olika saker. Det är inte alltid det pedagogerna lär ut som barnen är mottagliga för att lära sig. För att få reda på saker, måste man enligt Vygotskij.

I Lindahl (2002) kan man läsa att Vygotskij ville att fantasin ska flöda i barns skapande. Det skrivs även att Vygotskij var mycket intresserad av konst och estetik. Han menade att känslor föds i estetiken och på så vis skapas ett nytänkande hos människan. Wallin (1996) behandlar Reggio Emilia. Där arbetar man med de hundra språken. Deras mål är att bevara så många av språken som möjligt. Något som värderas högt både i Reggio Emilia och av Vygotskij är kommunikation. Man ser kunskap i möten mellan människor och det sätter stort värde i olikheter. I Reggio Emilia arbetar man mycket med bildskapande för att utveckla kommunikationen. Bilder skapar språket och språket skapar bilderna. Bildskapandets centrala del är att barnen ska lära sig använda sina ögon, känslor och erfarenheter. Detsamma gäller med språket och musiken. De menar även att tanke och språk inte hör ihop från början, men med hjälp av träning kan man sätta ord på sina tankar. Ett bra sätt att träna det är genom estetiskt skapande. Man kan på så vis utgå från det verk barnen har gjort och på så sätt få dem att synliggöra vad de tänkt. Vygotskij menade att tänkande beror på upplevelser och kunskap utifrån erfarenheter (Bråten, 1998).

Vygotskij har genom undersökningar sett att barn med ett annat modersmål lättare tillgodogör sig språket genom aktiviteter som de har intresse för, så som bild och musik. Det blir på så sätt lättare för dem att tillgodogöra sig kunskapen i förskolan efter som kommunikationen är så viktig (Bråten, 1998). I Lpfö 98 kan man läsa att kommunikationen är viktig. "Förskolan

skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Varje barn skall ges möjlighet att bilda sina egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna.” (Lpfö 98;8) Enligt forskning kan man se att pedagoger fortfarande arbetar utifrån ett kulturpedagogiskt perspektiv.

2.4 Bild som uttrycksform

Granberg (2001) skriver om Platon som redan för två millennier sedan ansåg att konst låg till grund för all sorts uppfostran. Han ansåg dessutom att leken skulle dominera lärandet. Barn skapar för att reflektera, men även för att de vill förmedla något till omvärlden. Bilden talar sitt eget språk och har en egen uttrycksförmåga som skapar kommunikation och kunskap. Björkvold (2005) menar att man inte ska tvinga barnen att berätta, vad de skapat, med ett logiskt språk. Det bidrar till att vi utlämnar viktiga delar av vår tankeverksamhet, inte minst det kreativa.

Granberg (2000) påpekar att allt skapande utgår från ett klotterstadium. Drar man paralleller till språket handlar det om att barn jollrar innan de talar. Utvecklingen tar tid och måste accepteras. Bolander Johansson m.fl. (1985) menar att barn tecknar för att ge uttryck för sitt tänkande. Barn dokumenterar livet och leken, tankar och funderingar genom bilden.

Varköy (1996) påpekar att konsten är en kommunikationsform och kan betyda olika för olika individer. Den kan bidra till känslomässiga reaktioner som kan innebära utveckling. Ahlner Malmström (1991) menar att det är viktigt att kommunicera med barnen utifrån deras bilder och på så sätt öka barnens förståelse för sitt eget bildspråk.

Till skillnad från Granberg (2000) som menar att barnen egentligen är de riktigt stora konstnärerna. Menar Christoffersson (1995) att bildskapandet hos barn i åldern ett till tre år inte kan göra några föreställande bilder i någon större utsträckning.

2.4.1 Bildens betydelse för barnen

Bilden ses som en väg mot moralisk och intellektuell intelligens hos människan. Bohm och Thorell (1994) skriver att barns identitet stärks genom skapandet, de egna bilderna bidrar till personlighetsutveckling. Därigenom blir de bättre förberedda för att möta omvärlden. De

påpekar att konst som barn tar del av behöver inte föreställa något eller vara realistisk för att barnen ska uppskatta och förstå det. Genom bilden kan barnen lära känna sig själva och sin omgivning (Skoog, 1998).

Granberg (2001) skriver om de små barnens bildarbete, hon menar att bilden för barnen inte bara handlar om rita och måla. Det skapar även känslor och uttryck som kan stärka deras kunskaper och erfarenheter när de undersöker världen. Billström (1991) anser att barnen genom bilden kan skapa nytt tänkande och nya upplevelser. Bilden skapar glädje det bidrar till ökad förståelse mellan människor.

2.5 Musik som uttrycksform

Barnen använder sig av spontan sång som gör att de sjunger utan att vuxna har sagt till dem. Sången är inte menad som musikalisk utan den är social (Björkvold, 2005). Undersökningar visar att spontan sång ofta förekommer i leken där den används som kommunikationsmedel. Med det menas att barnets spontana sång är betydelsefull socialt, emotionellt, kontaktskapande och identitetsmarkerande (Uddén, 2001). Wiklund (2001) menar att barn tar till sig text och musik redan i låg ålder. Sången, rytmen och pulsen har stor betydelse för språkutvecklingen.

2.5.1 Musikens betydelse för barnen

Brodin och Hylander (2002) påpekar att barn redan vid födseln har erfarenheter av bland annat lyssnande. De skriver om en fyraårig adopterad flicka från Sri Lanka, som blev adopterad redan som spädbarn. Flickan satt och ritade medan radion var igång plötsligt släppte hon allt och rusade fram och tryckte sitt öra mot radion. Det visade sig att de just spelat musik från Sri Lanka, flickan hade aldrig hört musik från Sri Lanka under den tid hon bott i Sverige. Det bevisar att vi inte kommer till världen som tomma blad. Sundin (1977) menar att musiken kommer naturligt redan från början eftersom barn redan i fosterstadiet möter rytmik i form av moderns hjärtslag och andning. Det fortsätter hela livet så fort barnen hör musik vill de börja röra sig och så fort de rör sig vill de ha musik vilket bidrar till att de börjar sjunga och låta när de leker, busar eller ser omvärlden röra sig. Bolander Johansson m.fl. (1985) tar upp att barn hör musik i allt de gör, det kan till exempel vara när kritan dras

över pappret och skapar ett ljud. Forskning visar att barn musicerar spontant det är det centrala i deras musikaliska utveckling. (Nilsson 2002).

Varköy (1996) menar att musiken ger näring till intellektet och kan inte ersättas av något annat. Han påpekar att utan den musiska kunskapen blir intellektet ofullkomligt. Sundin (1977) anser att musiken kan ha en renande effekt. Den kan också träna olika jagfunktioner, som gör att man ser mer lekfullt på olika situationer, men det kan även stärka överjaget då det blir mer allvar och man kan följa regler. I Sundins bok (1977) skriver han om barn som inte alltid sjunger rätt melodi eller rätt ord till en känd melodi. Man vet inte om det beror på att barnet uppfattar texten på ett annorlunda sätt.

2.6 Pedagogens roll i skapandet

Bild är något som ofta inte får ta en egen plats i förskolan. Det integreras istället med andra aktiviteter. Bolander Johnsson m.fl. (1985) tar upp att bildskapande ofta ges som tidsfördriv och inte tas på allvar av vuxna. Det ger barnen en uppfattning om att bild inte är viktigt. Christoffersson (1995) påpekar att vuxna inte kan se på barns bilder vad de menar utan de måste föra en konversation med barnen för att förstå deras budskap. Bolander Johansson m.fl. (1985) håller med Christoffersson (1995) om att barnen har rätt till egna upplevelser och måste få inse värdet av sina egna problemlösningar. Man hör ofta talas om "fritt skapande" i bild och muskarbete för barn. Avsikten är inte att barnen ska lämnas utan vägledning utan att läraren ska arbeta som stöd för barnets självuttryck (Skoog, 1998). Även Winnberg (1990) anser att det är viktigt att vi som pedagoger finns där för barnen som stöd, kunskapen finns hos alla.

Aulin Gråhamn (2004) tar upp vikten av olika ämnen. Det är viktigt att pedagoger och vuxna förmedlar att bild och musik är lika viktigt som till exempel svenska, matte och engelska. Lindahl (2002) anser att man måste möta barnens olika estetiska skapelser med respekt och engagemang. På så sätt kan personalen stimulera barnens intresse för ett fortsatt skapande. Barnens intresse kan då riktas så väl mot innehåll som utförande.

Undersökningar visar att förskollärare anser att det viktigaste är att barnen blir bra människor och inte vad det lär sig. De anser att barnen lär sig det de behöver veta ändå (Skoog, 1998). Många pedagoger betraktar enligt Wetterholm (2001) bildämnet som en skön avkoppling eller

ett avbrott. Pedagogers sätt att planera undervisningen påverkar barnen. Ofta ger man barnen uppgifter utan att egentligen veta varför.

Musiken kan användas som avslappning för att må bra. Att låta barnen börja med en kort stunds musik efter en livlig aktivitet så de kan ställa om sig till nästa aktivitet, är ett bra sätt att arbeta. Det vanligaste sättet är dock att man använder sig av rörelsemusik, dans och sång (Grundstam Thurin, 1996).

Winnberg (1990) anser att det är väldigt viktigt att man som vuxen ser vilken betydelsefull roll man har i barnens liv. Sundin (1977) påpekar att förskolepersonal har en stor osäkerhet för musik och vill gärna överlåta det till dem som kan. Det ger en osäkerhet hos barnen. I läroplanen för förskolan (Lpfö, 98) påpekas att vuxnas förhållningssätt har en stor betydelse för barns förståelse. Skoglund (1990) menar att man som pedagog måste ha tillit till sig själv och barnen samtidigt som man ska respektera och tro på dem. Genom att barnen får en tillit till sig själva kan de lättare söka sin kunskap. Det är något som även tas upp i Lpfö 98.

Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdigheter och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Verksamheten skall utgå från barnens erfarenhetsvärld, intressen, motivation och drivkraft att söka kunskaper.
(Lpfö 98;10)

Doverborg och Pramling Samuelsson (2001) skriver att barn och vuxna tänker på olika sätt. Det är viktigt att man i sin planering tänka på att alla inte uppfattar allt likadant. När barnen ser olika och löser problem utvecklar de sina kunskaper och erfarenheter samt utvidgar sin världsbild.

2.7 Sammanfattning

I bilden kan man se en moralisk och intellektuell förmåga hos människor. Man pratar om att barns identitet stärk genom olika skapande övningar. I de egna bilderna kan man se en personlighetsutveckling. För att barnen skall utvecklas använder man sig av ämnen som bild och musik som står de flesta barn nära. De här ämnena är väldigt viktiga i förskolan, det är nämligen genom dessa man strävar framåt för att skjuta barnen vidare i sitt utvecklande och lärande. Vygotskij har genom undersökningar sett att barn med ett annat modersmål lättare tillgodogör sig språket genom aktiviteter som de har intresse för. Det blir på så sätt lättare för

dem att tillgodogöra sig kunskapen i förskolan efter som kommunikationen är så viktig (Bråten, 1998).

Bilden har en stor gåva till barnen, genom den kan de själva lära känna sin omgivning samtidigt som de kan bearbeta svåra händelser. I bilden kan man uttrycka så mycket känslor som barnen kan bearbeta genom att skapa. Detta kan stärka deras kunskaper och erfarenheter om omvärlden. Billström (1991) skriver att man kan i bilden skapa ny tänkande och finna nya upplevelser. Man får ut så mycket glädje av bilden att det bidrar till ökad förståelse mellan människor.

Musiken är något som är medfött. Redan innan födseln hör fostret ljud, saker som barnen hör redan i fosterstadiet kan de senare i livet känna igen. Det bevisar att vi inte kommer till världen som tomma blad. När barnen musicerar använder de inte alltid rätt ord eller melodi. Det vanligaste är att barn sätter ny text till en känd melodi. Det kan bero på att barn uppfattar musiken på ett annat sätt än vuxna.

Det är inte alltid sången är menad som något vackert, för det mesta handlar det om att vara social. Barn använder sig ofta av sången i sina lekar för att kunna kommunicera med sina kamrater. Barnens spontana sång är betydelsefull socialt, emotionellt kontaktskapande och identitetsmarkerande (Uddén, 2001).

3 Empirisk del

I vår empiriska del kommer vi att behandla olika frågeställningar för att få och ge en djupare kunskap inom det område vi valt.

3.1 Val av metod

Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning i form av intervjuer. Intervjuerna har vi gjort enligt vad Andersson (1995) kallar för muntliga individuella intervjuer. Han menar även att man genom metoden vi valt får ett samtal där man kan anpassa frågorna efter de svar man får. Man kan även omformulera och förklara frågorna om den tillfrågade inte förstår frågans innebörd. Bjurwill (2001) menar att vid en intervju behövs gott om tid och man behöver kunna se varandra i ögonen. För att få en djupare inblick i förskolornas verksamheter valde vi att göra den här sortens intervjuer.

3.1.1 Kritik av metod

Det negativa med den metoden vi valde är att man lätt kan beröra och påverka den tillfrågade. Man kan även rikta de frågor man ställer för att få det svar man vill ha. Vi har dock försökt i den mån det går att inte påverka svaren. På grund av att vi inte använde oss av bandspelare i alla intervjuerna så har vi inte exakta citat från alla intervjuerna.

Bandspelaren fungerade inte riktigt som den skulle. Vi fick med delar av intervjuer, men när pedagogerna pratade för tyst så slutade bandspelaren att spela in. Det blev även olika hopp i materialet. Vi vet inte varför det blev konstigt under inspelningen. Trots problem med bandspelaren fick vi med ganska mycket av intervjuerna och vi kunde därför använda oss av materialet. Det var därför tur att en av oss antecknade med papper och penna.

3.2 Urval

De pedagoger vi valt att intervjua är alla kvinnor med olika bakgrunder som har arbetat inom förskoleverksamheten, olika lång tid. Det valet gjorde vi för att se pedagogernas olika yrkesverksamheter, beroende på deras olika tid inom yrket.

Vi valde att intervjua tio pedagoger på sex olika förskolor i olika delar av Skåne. Dom får fingerade namn:

1. *Anita* har arbetat inom förskoleverksamheten sedan 1997 hon arbetar med barn mellan ett och två år.
2. *Britt* har arbetat inom barnomsorgen sedan 1985. Hon arbetar med barn mellan tre och fem år.
3. *Carita* som arbetat inom förskolan sedan 1980. Hon arbetade som elevassistent i två och ett halvt år innan hon utbildade sig till förskollärare. Carita arbetar på en avdelning med barn mellan tre och fem år, men har mestadels hand om verksamheten för de barnen som är tre år.
4. *Doris* har arbetat som pedagog sedan 1990, åldrarna hon arbetar med är ett till tre år.
5. *Eva* började arbeta som pedagog 1983. Hon arbetar med barn mellan ett till tre år.
6. *Frida* har arbetat inom förskoleverksamheten sedan 1986, även hon arbetar med barn som är mellan ett till tre år.
7. *Greta* har arbetat med barn sedan 2002. Precis som vi har hon utbildat sig på Högskolan Kristianstad. Barnen hon arbetade med var ett till fem år.
8. *Josefin* har arbetat som pedagog sedan 1977. Hon har dock inte arbetat på samma förskola hela tiden. Barnen på hennes avdelning var två till sex år.
9. *Inger* har arbetat sedan 1979 på en avdelning där barnen är mellan ett till fem år.
10. *Harriett* har arbetat sedan 1985. Barnen hon arbetar med är mellan ett till fem år.

3.3 Genomförande

Intervjuerna med Anita och Britt ägde rum i en lekhall/ateljé medan barnen vilade i ett annat rum. Här fick vi sitta ostört och kunde på så sätt koncentrera oss på intervjun. Pedagogerna blev även fokuserade på de frågor de fick. Det blev på så sätt längre och mer detaljerade svar. Intervjuerna varade i cirka 45minuter.

Caritas intervju gjordes hemma hos henne. Här kom vi närmare pedagogen än vi gjorde när vi satt på förskolan. Pedagogen blev mer avslappnad och koncentrerad på frågorna. Även här blev svaren fylliga. Intervjun varade i cirka 60minuter.

De tre intervjuerna som vi gjorde med Doris, Eva och Frida ägde rum inne på respektive avdelning, på grund av personalbrist. Det gjorde att både vi och pedagogerna kände oss okoncentrerade under intervjun. Svaren blev korta och inte så detaljerade. Intervjuerna varade i cirka 30minuter.

Intervjun med Greta ägde rum inne på förskolan i det så kallade ”lugna rummet”. Under intervjun satt ett barn med i pedagogens knä. Det påverkade dock inte pedagogen i sitt sätt att besvara frågorna. Intervjun varade i cirka 40minuter.

Åttonde intervjun gjordes i ett målar rum/verkstad med Josefin. Hon gav korta svar och verkade mycket spänd. När vi tog fram bandspelaren blev hon nervös och ryggade tillbaka. Intervjun varade i cirka 30minuter.

De två sista intervjuerna gjorde vi med Inger och Harriette inne på avdelningen under deras planeringstid. Det var därför inte några barn med under intervjun. Även de här pedagogerna gav korta svar men de kändes avslappnade. Intervjun varade i cirka 30minuter.

För att säkerställa informationen intervjuade den ena medan den andre antecknade. Detta för att vi lätt skulle kunna komplettera varandra. Till de fyra sista intervjuerna använde vi oss av bandspelare för att få exakta citat och enkelt kunna gå tillbaka i vårt material. Frågorna som vi använde som stöd vid intervjuerna finns med som bilaga 1.

4 Resultat

Genom att gå igenom intervjuerna gång på gång har vi hittat starka citat som vi sedan valde att använda som rubriker i arbetet. Vi utgick ifrån vår frågeställning se s: 5. Därefter kategoriserade vi svaren som vi fått genom intervjuerna.

4.1 "Man får mycket gratis genom musik och sång" - estetiska uttrycksmedel

Pedagogerna anser att bild och musik är en viktig del i förskolan. De ser inte bara bild och musik som något roligt man gör när man har tid över. De menar att man genom bild och musik lär för livet.

Genom musiken övar barnen fram sin egen förmåga att uttrycka sig språkligt, i bilden handlar det om att få göra sig förstådd på ett annat sätt. Inte språkligt utan med hjälp av bilder kunna berätta vad som hänt eller ska hända. De här två ämnena är två grundstenar i vårt arbete, barnen övar sig själva på språket samtidigt som glädjen av musik och bild höjer stämningen i barn gruppen (Anita).

Några av pedagogerna anser att om man inte kan kommunicera verbalt så går det alltid uttrycka sig genom bild och musik.

I sången kan man dela med sig av glädje till den övriga omgivningen. Man kan också öva sin röst. Många barn skriker, det kan man öva med hjälp av sång och musik. Man kan sjunga högt och man kan sjunga lågt (Britt).

I musiken kan man fångla alla och på så sätt bygger man upp en gemenskap i gruppen. På det viset skapas en kommunikation mellan gruppmedlemmarna (Doris).

Bild och musik ska finnas även i den spontana aktiviteten. På så vis skapas en kommunikation. Barnen måste få tid att finna sin egen mening i bilden. Om man går för snabbt fram påverkas barnen av varandra för tidigt. Pedagogerna påpekade dock att det var viktigt att tala med barnen om sina bilder för att barnen ska koppla ihop tankarna med språket.

Man ser mycket i bilderna när barnen ritat. Genom bilderna kan man fråga vidare varför de ritat som de gjort och sedan utgå ifrån bilden. På så sätt skapar man en kommunikation mellan mig som pedagog och barnen (Greta).

Greta ansåg att barn som inte kan språket, lättare lär sig det genom estetiskt skapande. Barnen på förskolan tycker oftast att det är roligt med skapande verksamhet och därför lär de sig språket bättre genom att få uppleva det.

Genom bilden och musiken lär sig barnen så otroligt mycket, de utvecklas. För barnen är det väldigt viktigt att få leka in musiken. Vi måste släppa att det måste låta så bra och alltid vara så fint. Huvudsaken är att barnen har roligt, det är så de lär sig (Frida).

Pedagogerna anser att barnen ger uttryck för sina känslor i estetik. Ingenting är fel i skapandet det är där barnen ger uttryck för sin personlighet. Pedagogerna påpekar att skapandet ger uttryck för känslor. Då är inte resultatet det centrala. Genom bilder skapas språk och genom språk skapas bilder. Enligt pedagogerna kan barnen framföra sina tankar och känslor genom bild och musik skapande.

4.2 ”Genom glädjen skapas utveckling”

Det har framkommit att pedagogerna anser att genom bild och musik utvecklas barnens verbala språk och sin motorik. När pedagogerna låter barnen få prova på att synas och höras, har det framkommit genom intervjuerna, att de utvecklas på ett positivt sätt. Pedagogerna uppfattar att barnen på så sätt vågar vara stolta över det de har skapat och kan visa upp det för varandra. Nästan alla pedagogerna anser att bild och musik bör vara det centrala i verksamheten. De menar att det skapar en gemenskap i barngruppen.

Bilden och musiken stimulerar och utvecklar barnens egen förmåga att göra saker. Genom bilden utvecklas finmotoriken. Barnen lär sig också att tänka i detaljer. I musiken utvecklas barnens språk och motorik genom olika sånger (Eva).

Bild och musik är inte det viktigaste i barns utveckling. Alla barn är inte intresserade av bild och musik. Är man inte intresserad så kan man inte utvecklas inom de områdena (Josefin).

Barnen utvecklas genom skapande. Man måste låta barnen ha tid på sig att utvecklas, låter man dem inte få tid på sig så stannar de upp i sin utveckling och står kvar och stampar (Inger).

Enligt pedagogerna stärks barnens identitet genom skapande. Genom att stärka barnen blir de bättre förberedda på att möta omvärlden. Britt ansåg att barns lärande ska ske genom olika stadier, där barnen måste få tid att gå igenom varje del av sin utveckling. Bilden är ett bra sätt att synliggöra de olika stadierna.

Bild bör man använda så tidigt som möjligt för barnen har olika stadier som de ska gå igenom för att utvecklas. Det är viktigt! (Britt).

4.3 "Det går att lära sig otroligt mycket genom skapande" – förskolornas arbete

Vi ser här att alla de förskolor vi har besökt arbetar med bild och musik dagligen. Även om aktiviteterna inte alltid är styrda så är det något som finns i vardagsarbetet. Alla pedagogerna pratade om att det alltid finns tillgängligt material så att barnen fritt kan skapa. Genom att låta barnen få skapa när de vill ökar deras fantasi och lust.

Det är inte alltid man känner för att skapa, så vi har valt att ha framme material som barnen själva kan välja bland när de känner att de vill måla. Blir man tvingad till att skapa tycker man bara att det är tråkigt senare i livet. Vi använder oss däremot mer av styrd musik, vid t ex sångsamlingar (Inger).

De intervjuade pedagogerna förespråkar, lärande genom aktiv handling. De menar även att barnen ska styra över sin egen utveckling. Det får barnen göra genom de fria tillgångarna till material samt genom det de kallar fria val och "lek grupper". Vilket innebär att barnen får välja mellan olika aktiviteter så som musik och sång, baka, leka eller skapa i ateljén. Dagen efter brukar de arbeta vidare med en uppföljning där barnen får visa vad de gjort.

De barnen som vill gå upp på vår scen och antingen uppträda själva eller välja en sång vi sedan sjunger tillsammans får det. Ibland har vi även "småstjärnorna". Då har de som vill ha tränat in olika nummer som de uppträder med. Det händer ibland att de gör biljetter som de delar ut till de andra barnen. Detta handlar mycket om att våga stå inför kompisarna och antingen våga uppträda eller våga bestämma (Carita).

Vi använder oss mycket av att dramatisera tillsammans med barnen. Vi samlas ibland på mornarna och har hela förskolan sjunger där vi dramatiserar sångerna, vi arbetar också mycket med rytmik övningar (Harriette).

Carita talade om uppföljning av aktiviteter. Genom att dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter lär sig barnen av varandra.

4.4 "Det är att ta barnen vidare i sin utveckling" - pedagogens roll

Vi ser här att Harriette och Josefin har samma synsätt båda ser "barnet som natur". Med det menas att pedagogen låter barnen skapa och upptäcka i sin egen takt. Genom att de väljer att inte sätta fram alla färger och nyanser utan låter barnen blanda själva låter de dem hitta sina egna vägar i sin egen takt. De anser att barnen själva säger till när de vill skapa. Det är inget man ska tvinga på någon.

Som pedagog måste man tänka på att det är barnen som ska skapa och inte pedagogen. Som pedagog ska man ha en mer passiv roll när barnen skapar, men även om man har det så kan man prata med barnen om bilderna. Men man får inte glömma bort att förskolan skall inte vara någon "skapandefabrik" (Harriette).

Sju av pedagogerna ansåg dock att det är viktigt att delta aktivt i barnens skapande. De påpekar att genom aktivt deltagande inspirerar pedagogerna barnen till fortsatt utveckling. Pedagogerna menar att alla tycker att det är roligt att skapa samtidigt som alla kan vara med.

Genom att prata med barnen och ibland bara sitta bredvid och rita kan man hjälpa barnen vidare i sin utveckling. Barnen vill ofta göra likadant som oss. Om jag exempel ritar en hand så uppmärksammar barnet det. På så sätt kan det gå från att rita "huvudfotingar" till att rita mer detaljerade gubbar (Greta).

Alla de tio intervjuade pedagogerna ansåg att det är viktigt att finnas till hands för barnen. På så vis hjälps man åt att skapa. Man kan föra en diskussion utifrån barnens kreativitet och på så sätt utöka barnens språkliga och tankemässiga utveckling. Pedagogens medverkan skapar en bra kontakt mellan vuxna och barn, utifrån detta kan man lära av varandra. Det skapas på så vis en ömsesidig respekt.

5 Sammanfattning

De intervjuade pedagogerna anser att bild och musik har en viktig del i barnens utveckling. Genom bilden och musiken lär barnen för livet. Man får så mycket gratis av att ha roligt och skapa tillsammans. I vårt resultat framkom det att pedagogerna anser att man alltid kan uttrycka sig i bild och musik även om man inte har något verbalt språk. Det är därför viktigt att arbeta med bild och musik för små barn. Det bidrar till att barnen kan uttrycka sig på ett helt annat sätt än de kan göra verbalt. Det skapande blir på så vis en form av kommunikation. De ansåg därför att bild och musik ska finnas med i den spontana aktiviteten.

Som pedagog ska man försöka ta barnen vidare i sin utveckling. Genom att låta barnen synas och höras utvecklas de på ett positivt sätt. Barnen kan då vara stolta över det de skapat och vågar visa det för varandra. Barnens identitet stärks på så vis genom skapande.

Genom den fria tillgången till material lär barnen genom aktiv handling. Det är något som de intervjuade pedagogerna förespråkar. Barnen kan på så sätt dela med sig av sina kunskaper och lär på så vis av varandra. I intervjuerna framkom att pedagogens roll i skapande är viktig för att inspirera barnen till fortsatt utveckling.

5.1 Diskussion

I Lpfö-98 står det om vikten av att använda sig av de estetiska ämnena. I våra empiriska undersökningar fick vi reda på att de flesta intervjuade pedagogerna tycker att bilden och musiken ska ligga till grund för det pedagogiska arbetet. Genom estetiken kan man lära sig mycket både om sig själv och om andra. I skapandet tillsammans med barnen bygger man upp en trygghet. Allt handlar om att våga. Som pedagog måste man våga visa barnen att även vi skapar och tycker att det är roligt. Pedagogerna måste vara stolta över det de har gjort, därför måste vi föregå med gott exempel till barnen. Barn gör inte som vi säger de gör som vi gör. Precis som det står i Granberg (2000) så tycker vi att estetiken ska ligga till grund för allt lärande. Det gäller att ta till vara på alla sätt som barn uttrycker sig för att man ska kunna förstå dem.

Barnen skall få stimulans och vägledning av vuxna för att genom egen aktivitet öka sin kompetens och utveckla nya kunskaper och insikter. Detta förhållningssätt förutsätter att

olika språk- och kunskapsformer och olika sätt att lära ballanseras och bildar en helhet.
(Lpfö 98;10)

I Lpfö 98 handlar det att man i verksamheten ska främja kreativiteten, leken och det lustfyllda lärandet. Man ska även ta tillvara på och stärka barnets intresse för att de ska lära sig nya kunskaper och färdigheter. Förskolan ska arbeta för att stärka barnens motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning för att skapa ett välbefinnande.

Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama (Lpfö 98;13)

Precis som Fröbel (1995) vill vi skapa självständiga och tänkande individer. Han menade att estetiken kommer inifrån och det skapas genom fantasin som viktigaste i utvecklingen. Allt lärande ska utgå ifrån varje individ. Precis som Stensmo (1994) skriver om Piaget ska lärande utgå ifrån erfarenheter. Det krävs mycket av oss som pedagoger för att kunna ta tillvara på alla barnens erfarenheter, men om vi verkligen försöker så kan vi i alla fall nå en bit på vägen. Ett bra sätt att låta barnen ta tillvara på det de kan är genom den skapande verksamheten. Där kan barnen uttrycka sig fritt och det de inte kan beskriva med ord kan de för det mesta beskriva genom bilder och sånger. Det är något som även kommit fram i vår undersökning. Pedagogerna talade om att bild och musik är viktig som uttrycksform. Barnen kan genom estetiken uttrycka sig mycket mer och på ett djupare plan. Estetiken kan ge en ökad förståelse för övrig kunskap. Det underlättar till barnens fortsatta utveckling (Billström, 1991).

Estetik är både en sinnesupplevelse och ett kommunikationssätt. Det har framkommit både genom vår litteraturförstudie och genom vår undersökning. Genom att se olikheter hos människor samt att uppmuntra det, skapas en tolerans till andra människor som inte går att uppnå på något annat sätt. Det bidrar i sin tur till trygghet och tillförlit till både sig själv och andra. Det gör att vi vågar göra olika saker och det är en av de viktigaste sakerna i estetiken. Om man inte vågar så kan man inte utvecklas. Det påpekar även Lindahl (2002) när hon skriver om Vygotskij. Han menar att känslorna föder ett nytänkande hos människor och känslor skapas bland annat genom estetik. Säljö (2000) skriver om att Vygotskij såg tanke och

språk som något som inte hör ihop från början. Han menar att det är något som måste tränas och genom att använda de estetiska ämnena kan man hjälpa barnen att utveckla den förmågan. Det kan göras genom att till exempel låta barnen rita en teckning och sen låter man barnen berätta om vad de gjort. På så sätt hjälper man barnen att utveckla sin verbala förmåga.

5.2 Slutsats

Estetiken är inget som ska pressas och stressas fram utan det ska komma på barnens villkor. När de känner för att uttrycka något så ska de ha möjlighet till det. Pedagogerna ska då uppmuntra barnens vilja och sätta sig ner och skapa med dem. Det ska dock alltid finnas material av olika slag tillgängligt för barnen så de känner att de kan skapa både musik och bild när de själva vill. Vi stödjer oss genom Winnberg (1990) som anser att inspiration och mod är viktigt för att barnen ska utvecklas i sitt skapande. Den inspirationen kan de bland annat få genom att det alltid finns saker tillgängliga och att vi som pedagoger uppmuntrar dem.

I barns skapande finns det inga gränser utan det är fantasin som styr. Nordenfalk (1996) menar att när barn skapar så spelar det inte någon roll hur det blir eller vad det blir utan det är lusten som ska styra. Det är något som är viktigt att tänka på för oss vuxna när vi själva skapar samt när vi bemöter barnens skapande.

Precis som de intervjuade pedagogerna så anser vi att bild och musik har en väldigt stor betydelse i barns utveckling i förskolans verksamhet. Som framtida pedagoger kommer vi att möta barnen på deras egen nivå och kan därmed arbeta vidare med textspråksträning där barnen är. Det kan vi göra med hjälp av olika sånger och bilder. När barnen själva vill de ofta berätta vad de gjort, varför inte ha en liten utställning där varje barn får visa sin talang. Detta gör att barnen utvecklas och får ett bättre självförtroende.

Källförteckning

- Ahlner Malmström, E (1991) *Är barns bilder språk?* Stockholm: Carlssons bokförlag
ISBN 91-7798-473-0
- Andersson, B-E (1995) *Som man frågar får man svar - en introduktion i intervju- och enkät tekniker* Kristianstad: Kristianstad Boktryckeri AB ISBN 91-518-2672-0
- Aulin-Gråhamn, L m.fl. (2004) *Skolan och den radikala estetiken* Lund: Studentlitteratur
ISBN 91-44-03057-6
- Billström, S (1991) *Se och göra bilder* Lindköping: Lärarutbildningen ISBN 91-7870.808-7
- Bjurwill, C (2001) *A,B,C och D vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*
Lund: Studentlitteratur ISBN 91-44-01574-7
- Björkvold, J.R (1998) *Sköldpaddans sång* Hässelby: Runa förlag AB ISBN 91-88298-40-x
- Björkvold, J.R (2005) *Den musiska människan. Barnet, sången och lekfullheten genom livets faser* Stockholm: Runa ISBN 91-88298-80-9
- Bodland-Johnson, K m.fl. (1985) *Bild* Uppsala: Esselte stadium AB ISBN 91-24-33874-5
- Bohm, M & Thorell, E (1994) *Barn målar* Stockholm: Firtzes AB ISBN 91-47-02913-7
- Brodin, M & Hylander, I (2002) *Att bli sig själv - Daniel Sterns teori i förskolans vardag*
Stockholm: Liber AB ISBN 91-47-04838-7
- Bråten, I (red.) (1998) *Vygotskij och pedagogiken* Lund: Studentlitteratur
ISBN 91-44-00502-4
- Christoffersson, A (1995) *Bild för små barn (1-3 år)* Uppsala: Almqvist & Wiksell
ISBN 91-972404-4-3
- Doverborg, E & Pramling Samuelsson, I (2001) *Att förstå barns tankar metodik för barnintervjuer* Stockholm: Liber AB ISBN 91-47-04968-5
- Fröbel, F (1995) *Människans fostran* Lund: Studentlitteratur ISBN 91-44-36711-2
- Furth, H & Wachs, H (1978) *Piaget i praktiken att utveckla barns tänkande* Natur och kultur
ISBN 91-27-62334-3
- Granberg, A (2000) *Småbarns rytmik - lek och rörelse till musik* Stockholm: Liber AB
ISBN 91-47-00269-7
- Granberg, A (2001) *Småbarns bild - & form - skapande lek med former färg och linjer*
Stockholm: Liber AB ISBN 47-05049-7
- Grundstam-Thurin, B (1996) *Låt lusten leva! Bild - musik - fantasi i skola och förskola*
Stockholm: Förlagshuset Gothia ISBN 91-7205-057-8

- Lindahl, I (2002) *Att lära i mötet mellan estetik och rationalitet- pedagogers vägledning och barns problemlösning genom bild och form* Malmö: Lärarutbildningen
ISBN 91-88810-26-7
- Nilsson, B (2002) *Jag kan göra hundra låtar: barns musikskapande med digitala verktyg*
Malmö: Musikhögskola ISBN: 9162852019
- Nordenfalk, K (1996) *Barns bilder och solen lyste blå* Berghs förlag AB ISBN 91-502-1265-6
- Paulsen, B (1996) *Estetik i förskolan* Lund: Studentlitteratur ISBN 91-44-60431-9
- Piaget, J (1976) *Framtidens skola att förstå är att upptäcka* Lund: Berlingska boktryckeriet
ISBN 91-37-06356-1
- Skoglund, E (1990) *Lusten att skapa* Stockholm: Berghs förlag AB ISBN 91-502-1020-3
- Skolverket (2001) *Läroplan för förskolan/Lpfö 98* Västerås: Graphium Västra Aros
ISBN 91-38-31412-6
- Skoog, E (1998) *Hur arbetar förskollärare med bild? En studie av fem förskollärare som leder barn i bildaktiviteter* Lindköping: UniTryck ISBN 91-7219-297-6
- Stensmo, C (1994) *Pedagogisk filosofi* Lund: Studentlitteratur ISBN 91-44-37941-2
- Sundin, B (1977) *Musiken i människan* Stockholm: Natur och kultur ISBN 91-27-01763-x
- Säljö, R (2000) *Lärande i praktiken* Stockholm: Prisma ISBN 91-518-3728-5
- Uddén, B (2001) *Musisk pedagogik med kunskapande barn vad Fröbel visste om visan som tolkande medel i barndomens studiedialog* Visby: Grodins Tryckeri
ISBN 91-88842-27-4
- Varköy, Ö (1996) *Varför musik? En musikpedagogisk idéhistoria* Hässelby: Runa förlag AB
ISBN 91-88298-30-2
- Wallin, K (1996) *Reggio Emilia och de hundra språken* Stockholm: Liber utbildning
ISBN 91-634-1638-7
- Wetterholm, H (2001) *En bildpedagogisk studie lärare undervisar och elever gör bilder*
Malmö: Lärarutbildning ISBN 91-88810-21-6
- Wiklund, U (2001) *Den lydiga kreativiteten om barn, estetik och lärande* Stockholm:
Sveriges utbildningsradio AB ISBN 91-25-00210-4
- Winnberg, L (1990) *Våga skapa musik* Kristianstad: Boktryckeri AB ISBN 91-47-03292-8
- Öman, B-L (1991) *Frøbels lekteori och lekgåvor* Lund: Studentlitteratur ISBN 91-44-31651-8

Bilaga 1: Intervjufrågor

Hur länge har du arbetat som pedagog?

Hur gamla är barnen?

Hur ser en vanlig dag ut på din förskola?

Har ni några speciella teman?

Hur arbetar ni med bild?

Hur arbetar ni med musik?

Varför arbetar ni med bild?

Varför arbetar ni med musik?

När arbetar ni med bild?

När arbetar ni med musik?

Vilken roll anser du att bild har i förskolan?

Vilken roll anser du att musik har i förskolan?

Vilken roll anser du att pedagogen har i bild?

Vilken roll anser du att pedagogen har i musik?

Hur ofta anser du att man bör arbeta med bild i förskolan?

Hur ofta anser du att man bör arbeta med musik i förskolan?